

Література

1. Василенко В. А. Білінгвізм як чинник для успішної інтеграції в міжнародний освітній простір / В. А. Василенко // Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: тези доп. VII Міжнар. науково-практ. Конфер. (Харків, 30 листопада 2018 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2018. – С. 73-76.
2. Особливості перекладу галузевих текстів [Електронний ресурс] / І. І. Шумило // Молодий вчений. – 2018. – № 7(2). – С. 455-458. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_7\(2\)__36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_7(2)__36)
3. Порівняльне дослідження української та російської мов і проблеми соціолінгвістики [Електронний ресурс] / С. Соколова // Українська мова. – 2017. – № 1. – С. 42-54. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2017_1_6

*Дарія Сергіївна Ложечник – студентка II курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Валентина Анатоліївна Василенко – професор
кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент.*

ДИСКУРС ЯК КОМУНІКАТИВНА МОВА ТЕКСТУ

Традиційно дискурс мав значення упорядкованого письмового, але найчастіше мовного, повідомлення окремого суб'єкта. В останні десятиліття термін набув нових відтінків значення. По мірі становлення дискурсного аналізу як спеціальної галузі досліджень з'ясувалося, що значення дискурсу не обмежується письмовим і усним мовленням, а позначає крім того і позамовні семіотичні процеси. Акцент в інтерпретації дискурсу ставиться на його інтеракціональній природі. Дискурс – насамперед, це комунікативна подія, мова, в якій ураховано соціальний контекст [1, с. 105-109]. У працях із когнітивної лінгвістики та прагмалінгвістики переконливо доведений зв'язок мовної діяльності із соціальним контекстом, в якому вона відбувається [3; 4].

Текст – одне з найбільш поширених у лінгвістиці понять і разом із тим одне з найбільш неоднозначних.

Дослідження тексту в різних країнах здійснюється під різними назвами: лінгвістика тексту, структура тексту, герменевтика тексту (тобто виявлення системи неочевидних смислових зв'язків та опозицій). У цій роботі приймається теорія тексту І. Р. Гальперіна, зокрема її положення щодо інформації тексту. Основні засади цієї теорії можна представити так.

Зміст тексту інтерпретується як інформація, представлена в ньому. Виділяється три типи інформації тексту – змістовно-фактуальна (ЗФІ), змістовно-концептуальна (ЗКІ) і змістовно-підтекстова (ЗПІ).

Змістовно-фактуальна інформація містить повідомлення про факти, події, процеси, що відбуваються, що відбувалися, які будуть відбуватися в навколишньому світі, дійсному або уявному. Одиниці мови в ЗФІ зазвичай вживаються в їхніх прямих, предметно-логічних, а також вторинних номінативних словникових значеннях, закріплених за цими одиницями соціально зумовленим досвідом.

Змістовно-концептуальна інформація повідомляє читачеві індивідуальноавторське розуміння відносин між явищами, описаними засобами ЗФІ, розуміння їхніх причинно-наслідкових зв'язків, їхньої значущості в соціальному, економічному, політичному, культурному житті народу. Така інформація витягається з усього твору і являє собою творче переосмислення зазначених відносин, фактів, подій, процесів.

Змістовно-підтекстова інформація являє собою приховану інформацію, що витягається зі ЗФІ завдяки здатності одиниць мови породжувати асоціативні й конотативні значення, а також завдяки здатності речень усередині ЗФІ прирошувати смисли. ЗПІ – факультативна інформація, але коли вона присутня, то разом зі ЗФІ утворює своєрідний текстовий контрапункт. На нашу думку, ЗПІ витягається не тільки із ЗФІ, а також і з ЗКІ. Найголовніше для перекладача – розпізнати її і відтворити в тексті перекладу. Підтекст утворюється, по-перше, спеціальними образотворчими прийомами, по-друге, описом ситуації дійсності і по-третє, зверненням до когнітивної сфери. Підтекст може виникати поступово, через деталі, відрізки або послідовні частини опису. Велике значення у розпізнаванні підтексту має здатність до виведення експліцитного та імпліцитного смислу – інтерпретація. Інтерпретація – це когнітивна операція свідомості, яка дозволяє актуалізувати мовні значення складових висловлювання слів і додавати до них певні частини когнітивного простору комунікантів – пресуппозиції, когнітивний контекст і додаткові когнітивні допущення. Інтерпретація складається із семантизації, інференції та імплікації [2, с. 9-12]. Семантизація призводить до виведення мовного змісту висловлювання на основі актуалізації мовних значень слів і залучення найзагальніших когнітивних припущень – пресуппозицій. Пресуппозиції включають знання світу і знання мови, які необхідні для створення граматично правильного і логічно несуперечливого висловлювання з метою опису певного факту дійсності. Інференції ґрунтуються на додаванні до мовного змісту когнітивного контексту, що дозволяє додатково проінтерпретувати виражений смисл по відношенню до конкретної ситуації і збільшити загальний зміст висловлювання за рахунок виведення конкретно-контекстуального смислу.

Отже, етапами дослідження є такі: а) виокремлення ЗФІ; б) встановлення змісту ЗКІ; в) виявлення пресупозицій; г) опис інференцій; д) складання списку слів, що вербалізують когнітивний контекст; е) пошуки відповідників перекладу, тобто аналіз перекладацького аспекту ЗПІ.

Література

1. Василенко В. А. Прагмасемантичний адресат як структурний компонент інтерперсональної комунікації / В.А.Василенко // Науковий вісник ХДУ. Серія «Лінгвістика». Збірник наук. праць. Випуск XXV. / Херс. держ. ун-т. – Херсон: ХДУ, 2016. – С. 105-109.
2. Василенко В. А. Культурно-мовні та когнітивні норми: лінгвосинергетичний аспект / В. А.Василенко // Науковий вісник ХДУ. Серія «Лінгвістика». Збірник наук. праць. Випуск 24. / Херс. держ. ун-т. – Херсон: ХДУ, 2015. – С. 9-12.
3. Демьянков В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего подхода // ВЯ. – 1994. – №4. – С. 17-33.
4. Джонсон-Лерд Ф. Процедурная семантика и психология значения // Новое в зарубежной лингвистике. – М., 1988. – Вып. XXIII. – С. 240-261.

Anastasiia Moskalenko – *first-year student of Marketing and Management of Innovative Activity Department, Oleg Balatskyi Academic and Research Institute of Finance, Economics and Management, Sumy State University*
Scientific supervisor: Kozlovska Anna – *Associate Professor of foreign languages department, Education and Research Institute for Business Technologies “UAB”, Sumy State University, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor*

LINGUOCREATIVITY IN STUDENT SELF-DEVELOPMENT AND SELFREALIZATION

Nowadays people need to realize that individuals in leadership positions must be creative because creativity is a key to the future. *The research is aimed at showing the importance of creativity for student self-development and self-realization in our fast-changing globalized world.*

Just imagine that you’ve become a member of very prospective business company and you’re sitting on the consultation with two radically different students looking for job. One of them is standard straightforward and right person, another is quick witted and has a rich imagination. Which one would you choose? A creative person will definitely stand out from all because of his radically new approaches.

Many companies and agencies today operate in a highly competitive, global environment, making creativity crucial. Creativity is a beginning to big